

HAYEF: Journal of Education

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Çocuğu Değerlendirme Çalışmalarındaki Uygulama Farklılıklarının Öğretmen Görüşleriyle Belirlenmesi

Berrin AKMAN¹ , Dila Nur YAZICI² , Esra AKGÜL¹ ¹Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, Türkiye²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Samsun, Türkiye

Öz

Çocuğu değerlendirme çalışmaları hem çocuk hem öğretmen hem de program açısından son derece önemli bir bileşendir. Günlük olarak yapılan değerlendirmeler çocuğun bütüncül resmini ortaya koyma, programın etkililiğini belirleme, öğretmenin kullandığı yöntemlerin uygunluğunu belirleme gibi konularda eğitimcilerle yol gösterici olmaktadır. COVID -19 pandemi süreci tüm alanlar olduğu gibi eğitim alanını da etkilemiş ve değerlendirme yöntemlerinin güncellenmesini gerektirmiştir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitimdeki değerlendirme süreçlerini karşılaştırmak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma kullanılarak desenlenen araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenen 20 öğretmen oluşturmaktadır. Standartlaştırılmış mülakat ve demografik bilgi formunun kullanıldığı çalışmada veriler çevrimiçi olarak toplanmış ve analizlerinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları değerlendirme tekniklerinin otantik ve geleneksel değerlendirme olarak iki kategoriye ayrıldığı, kullandıkları değerlendirme yöntemlerinin çoğunlukla gözlem, görüşme ve portfolyo olduğu, değerlendirme araçlarını tercih etme nedenlerinin çocuk ve program açısından olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı ve genellikle çocukların gelişimlerini takip etmek amacıyla değerlendirme yaptıkları belirlenen araştırma sonucunda değerlendirme çalışmalarının farklı zaman aralıklarında kullanıldığı belirlenmiştir. Bulgular ışığında öğretmenlerin farklı teknikler kullanmasının alan yazında istendik bir durum olduğu, bununla birlikte değerlendirme sıklıklarının alan yazında beklenen sıklıkta olmadığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Değerlendirme, geleneksel değerlendirme, okul öncesi eğitim, otantik değerlendirme, pandemi

Determining the Practice Differences in Preschool Teachers' for Evaluating Children in the Face-to-Face and Distance Education Process, with the Views of the Teachers

Abstract

Child assessment studies are essential for the child, the teacher, and the program. Daily evaluations help educators reveal the holistic picture of the child, determine the program's effectiveness, and determine the appropriateness of the methods used by the teacher. The coronavirus disease-2019 pandemic affected the field of education and all fields and required updating the evaluation methods. This study is aimed to compare the evaluation processes of preschool teachers in face-to-face and distance education. The study was designed using basic qualitative research. The participants consist of 20 teachers determined by criterion sampling, one of the purposeful sampling methods. In the research, in which standardized interview and demographic information forms were used, data were collected online and content analysis was used in the analysis. As a result of the research, teachers use different assessment techniques and the same assessment techniques in face-to-face and distance education processes. Assessment techniques are divided into two categories as authentic and traditional assessment; the assessment methods they use are mostly observation interviews and portfolios. As a result of the research, it was determined that the evaluation studies were used at different time intervals. In the light of the findings, it can be said that it is a desirable situation in the literature that teachers use other techniques; however, the frequency of evaluation is not as expected in the literature.

Keywords: Assessment, authentic assessment, pandemic, preschool education, traditional assessment

Giriş

Çocuklar, öğrenme ortamı ve eğitimle ilgili bilgilerin toplandığı, sentezlendiği ve yorumlandığı, sürekli devam eden bir süreç olan (Bayhan, 2016) değerlendirme, The National Association of the Education of Young Children (NAEYC) tarafından «Gözlem süreci, çocukların neyi nasıl yaptıklarına ilişkin kayıt ve dokümanlar, çocuğu etkileyen çeşitli

eğitimsel kararlar» olarak tanımlamaktadır (Hunter Myers, 2021). Öğrenme ortamlarında çocukları değerlendirmenin nedenleri NAEYC (2004) tarafından üç başlık altında toplamaktadır: (1) Çocukların eğitim öğretim süreci için sağlıklı kararlar alabilmek, (2) erken müdahaleye ihtiyacı olan çocukları fark edip özel durumları tanımlayabilmek ve (3) eğitimsel ve gelişimsel müdahalelerle programın gelişimine yardımcı olmaktır.

Sorumlu Yazar: Esra AKGÜL E-mail: esra.kose@hacettepe.edu.tr

Cite this article as: Akman, B., Yazıcı, D. N., & Akgül, E. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde çocuğu değerlendirme çalışmalarındaki uygulama farklılıklarının öğretmen görüşleriyle belirlenmesi. *HAYEF: Journal of Education.*, 19(2), 130-137.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License
Available online at <https://hayefjournal.org>

Çocukların sergiledikleri davranışları anlamlandırabilmek, kazanımları gereken olası davranışları hedef davranışlar olarak belirleyebilmek ve bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak öğretim stratejilerini kullanabilmek için eğitimciler belirli yaş dönemindeki çocukların gelişimsel özelliklerini çok iyi bilmelidirler. Bununla birlikte, öğretimde kullanılacak araçlar çocukların bilişsel düzeyine uygun olması, dil gelişimi düzeylerine uygun öğretim sunulması, gelişimine göre çocuklardan beklenen sosyal etkileşim düzeyinin bilinmesi çocuklar için etkili öğretim uygulamaları planlanabilmesi ve yürütülebilmesi için gereklidir (Howard ve ark., 2010). Tüm bunların sağlanabilmesi için erken çocukluk döneminde ve sınıflarında değerlendirme çok önemlidir. Bu dönemde yapılan değerlendirmeler aracılığıyla eğitimciler dört çeşit bilgiyi elde edebilmektedirler: 1) Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların tanınması, 2) Bireyselleştirilmiş ve grup eğitimi planı yapma, 3) Programın gelişiminin sağlanması, gelişimci ve eğitimcinin destek ihtiyaçları ve 4) Çocuklar için belirlenen amaçların ne oranda karşılandığının belirlenmesi (Bayhan, 2019).

İlgili alanyazın incelendiğinde değerlendirmenin tarama, tanılama, program değerlendirme ve değerlendirme olmak üzere dört amacı olduğu görülmektedir (Bayhan, 2019; Losardo & Syverson, 2020). Gelişimsel gecikmelerin belirlenmesi açısından önemli bir yere sahip olan *tarama*; gelişimsel gecikme riski taşıyan çocuklardaki erken semptomları belirleme olarak tanımlanmaktadır (Singh ve ark., 2017; Yazıcı ve ark., 2020). Amerikan Pediatri Birliği (American Academy of Pediatrics) tüm bebek ve çocukların gelişimsel olarak herhangi bir gecikme ya da gerilik gösterip göstermemelerine bakılmaksızın çeşitli standart değerlendirme araçları ile değerlendirilmesi ve 9, 18, 24 ve 30. aylarda gelişimlerinin taranması gerektiğini belirtmektedir (Aksoy & Şahin, 2017). Taramalardan sonra risk görülen çocukların ilgililer tarafından tıbbi değerlendirilmesi olarak tanımlanan *tanılamanın* erkenlik, bütünlük, çeşitlilik, uzmanlık, süreklilik, yeterlilik, işbirliği, isteklilik ve gizlilik olmak üzere dokuz ilkesi bulunmaktadır (APA, 2013; Bayhan, 2016). Erkenlik tanılamanın olduğunca erken yapılması ve gerekli müdahale çabalarının başlatılması anlamına gelmektedir. Bütünlük tanılamanın çok yönlü olmasına odaklanmaktadır. Çeşitlilik, tanılama sürecinde kullanılan değerlendirme araç, yöntem ve tekniklerinde çeşitlilik olmasıdır. Uzmanlık ilkesinin odaklandığı nokta tanılama sürecinde görev alan ekip üyelerinin alanlarında yeterli bilgiye sahip olmasıdır. Süreklilik ilkesi, değerlendirmenin rutin olarak devam etmesine odaklanmaktadır. Yeterlilik ilkesi çocuğun yapabildikleri ve geliştirilmesi gereken alanlara birlikte odaklanılarak değerlendirme yapılmasını temel almaktadır. İşbirliğinde tanılama sürecinde müdahale ekibinin, ailenin ve okulun işbirliği içinde olması üzerine odaklanılmaktadır. İsteklilik ilkesinde tanılamanın her aşamasında ailenin ve gerektiğinde çocuğun görüşlerinin alınması esastır. Gizlilik ilkesi ise tanılama sürecinde çocuk ve ailenin onayı olmadan hiçbir açıklama yapılmaması ve elde edilen bilgi ve değerlendirme sonuçlarının eğitim ve yönlendirme amaçlı kullanılmasına odaklanmaktadır (Bayhan, 2019). *Program değerlendirme* temel olarak programların sürekli olarak iyileşmesini desteklemek üzere gerçekleştirilmektedir. Program değerlendirme sırasında toplanan bilgiler birleştirilmekte ve ilave kaynak yaratmak veya programın geliştirilmesi gereken kısımlarını tanımlamak gibi çok çeşitli amaçlar için raporlanmaktadır (Bayhan, 2019). *Değerlendirme* ise çocukların müdahale öncesi ve sonrasında becerilerini karşılaştırarak zaman içinde nasıl ilerleme kaydettiklerini belirlemek için kullanılmaktadır (Losardo & Syverson, 2020).

Değerlendirme Türleri ve Okul Öncesi Eğitim Programı'nda Değerlendirme

Literatür incelendiğinde değerlendirmeye ilgili standart/otantik, formal/informal, biçimlendirici/düzyer belirleyici, ölçüte/norma dayalı değerlendirme gibi çok farklı türlerin olduğu görülmektedir (Buldu, 2010). Bu çalışmanın odağını oluşturan değerlendirme türü ise standart ve otantik değerlendirmedir. Standart değerlendirme; her nerede ve ne

zaman uygulanırsa uygulansın, değerlendirmeye katılan herkes için içeriği aynı olan, herkes için aynı koşullarda sunulan, herkes için aynı puanlama kriterlerinin kullanıldığı, puanların herkes için aynı şekilde yorumlandığı değerlendirme türüdür (Akman & Yazıcı, 2016). Otantik (özgün) değerlendirme ise çocukların test ve sorgulama ortamına girmeden oyun gibi doğal öğrenme ortamlarında gözlemlendiği, değerlendirmenin anlamlı ve yaşamda uygulanabilir etkinliklerle gerçekleştirildiği, yaşamsal bilgi ve beceriler üzerine odaklanılan değerlendirme türüdür. Anekdotlar, kontrol listeleri, rubrik, dereceleme ölçekleri, gözlemler ve portfolyo otantik değerlendirme araçları içinde yer almaktadır (Akman, 2010; Buldu, 2010).

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde değerlendirmenin çocukların değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi olmak üzere üç kategoride ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan çocuğun değerlendirilmesinde gelişim gözlem formu, gelişim raporu ve gelişim dosyası (portfolyo) zorunlu değerlendirme araçlarıdır (MEB, 2013).

Türkiye'de COVID-19 Pandemisi ve Eğitim-Öğretim Süreci

2019'un son günlerinde ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi tüm alanları olduğu gibi eğitim alanını da derinden etkilemiştir. Pandeminin etkisini azaltmak ve bulaşıcı özelliğini yavaşlatmak için çeşitli tedbirler alınmış, esnek çalışma, evden çalışma, dönüşümlü çalışma gibi uygulamalara geçilmiştir. COVID-19 pandemisi nedeniyle eğitimin devamlılığını sağlamak için farklı uzaktan eğitim sistemleri geliştirilerek eksik kalan öğrenme kazanımları telafi edilmeye çalışılmıştır (Karaca & Kelam, 2020). Ülkeler, bireylerin eğitim hakkını sürdürebilmek ve eğitimde fırsat eşitsizliğini en az seviyede tutabilmek için acil çözüm yolları bulmaya çalışmış ve geleneksel eğitimden uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yapmak için uygulamalar başlatmıştır. Uzaktan eğitim, salgının ortaya çıkmasıyla birlikte eğitimin sürekliliğini sağlamada tercih edilen ilk seçeneklerden biri olmuştur (Eken ve ark., 2020). 2020-2021 eğitim öğretim yılında güz dönemi yüz yüze olarak başlamış, ancak vakaların hızlı yükselişiyle birlikte tekrar uzaktan eğitime geçilmiştir. Bahar döneminde ise okul öncesi eğitim kurumları yüz yüze eğitime devam etmiştir.

COVID-19 sürecinde okulların işleyişindeki durma ve bunun neden olduğu yeni ve zorlu dijital öğrenme durumu; sürecin en az zararlı atlatılabilmesi ve uygulamalar hakkında detaylı bilgi edinilebilmesi adına birtakım değerlendirme çalışmalarına ihtiyaç doğurmuştur. Bazı ülkelerde, bölgesel bazda okulların yeniden yapılandırılmasına neden olan doğal afetler (örneğin depremler veya sel) yaşanmış, ancak bunlar, öngörülemez bir süre boyunca devam ederek mutlak dijital öğrenmeye yol açmamıştır. Pek çok ülke henüz bir sosyal kriz ve ardından okulların kapanmasına neden olan bir pandemi yaşamadığından, mevcut durumla nasıl başa çıkılacağı ve bu bağlamda dijital öğrenmeden kaynaklanan sorunların nasıl aşılacağı konusunda sınırlı bilgiye sahiptir (Huber & Helm, 2020).

Pandemi sürecinde öğretmenler, veliler ve öğrenciler çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Örneğin, hem ebeveynler hem de öğretmenler çocukları eğitimlerine çevrimiçi ortamlarda devam etmeleri için teşvik etmek zorunda kalmışlardır. Öğretmenler, tüm çevrimiçi öğretim faaliyetlerini mevcut becerileri ile yürütmek zorunda kalmış; bu nedenle, çevrimiçi öğretim faaliyetlerini yürütmek için yeterli materyal, teknik destek ve zaman eksikliğinden birtakım sorunlarla karşılaşmışlardır (Nuere & de Miguel, 2020; Stone & Springer, 2019). UNESCO (2020) ayrıca öğrencilerin yeterli desteği ve öğretmenlerinden nitelikli öğretimi alma noktasında sorunlar yaşadıklarını ve zor koşullarda uzaktan eğitime katıldıklarını vurgulamıştır. Kyodo Haberleri (2020) ise pandemic sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerinin öğrencilerin öğrenme çıktıları üzerinde de etkisi olduğundan bahsedilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Pandemiyle birlikte hayatımızda hızlı bir değişim olmuş ve her alanda olduğu gibi eğitimde de sürekliliği sağlama amacıyla farklı uygulamalar hayatımızda daha çok yer edinmiştir. Çocukların neler yapabildiklerini/bildiklerini belirleyerek geliştirilmesi gereken alanları desteklememize yardımcı olan değerlendirme, eğitim öğretim sürecinde çok önemli bir yere sahiptir. Alanyazın incelendiğinde araştırmaların öğretmenlerin COVID-19 sürecindeki eğitim öğretim sürecine ilişkin görüşlerine odaklandığı görülmektedir (Aris Alea ve ark., 2020; Giovannella ve ark., 2020; Lapada ve ark., 2020; Rasmitadila ve ark., 2020; Vu ve ark., 2020). Benzer şekilde ebeveynlerin görüşlerine ait çalışmaların (Garbe ve ark., 2020; Ok ve ark., 2021; Parczewska, 2020; Sancho ve ark., 2021; Yazcayır & Gurgur, 2021) olduğu görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğu tanıma ve değerlendirmeye ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde ise derleme (Kan, 2007; Kuru & Akman, 2019; Sapsağlam, 2013), öğretmenlerin görüşleri (Ntuli ve ark., 2014; Topuz & Kaya, 2016), yeterli düzeyleri (Işıkoğlu Erdoğan ve ark., 2021) ve tutumlarına (Brown & Rolfe, 2005; Ulusoy, 2019) yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecindeki değerlendirme çalışmalarını ele alan bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitimdeki değerlendirme süreçlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenleri yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde hangi değerlendirme yöntemlerini kullanmıştır?
2. Okul öncesi öğretmenleri yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları teknikleri neden tercih etmiştir?
3. Okul öncesi öğretmenleri yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde değerlendirme tekniklerini ne sıklıkla kullanmıştır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları değerlendirme yöntemlerini ve nedenlerini karşılaştırarak belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma kullanılarak desenlenmiştir. Temel nitel araştırmayı kullanan araştırmacılar, insanların yaşamlarını nasıl yorumladığı, yorumladıkları bu bilgilerle dünyalarını nasıl inşa ettikleri ve deneyimlerine nasıl anlam kattıklarıyla ilgilenmektedir. Temel nitel araştırmalar eğitimde en sık kullanılan tekniklerdendir (Merriam, 2009). Temel bir nitel araştırma yürütülürken araştırmacı(lar) bir fenomeni, bir süreci, ilgili kişilerin bakış açılarını ve dünya görüşlerini veya bunların bir kombinasyonunu keşfetmeye ve anlamaya çalışırlar. Veriler görüşmeler, gözlemler veya doküman analizi yoluyla toplanmaktadır. Bu veriler, verileri kesen yinelenen kalıpları veya ortak temaları belirlemek için tümevarımsal olarak analiz edilmektedir. Bulguların zengin, tanımlayıcı bir özeti, ilk etapta çalışmayı çerçeveleyen literatür referansları kullanılarak sunulur ve tartışılır (Merriam, 2002).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme; önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durum ya da durumların çalışılmasıdır. Ölçüt araştırmacı tarafından belirlenir veya daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılabilir (Marshall & Rossman, 2014). Araştırmacının incelediği olguyu açıklamada belirlediği kritik durumlar, ölçüt örnekleme için kullanılabilir (Creswell & Clark, 2016). Bu araştırmada öğretmenlerin pandemi başlangıç zamanından itibaren hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim sürecini deneyimlemiş olmaları ve her iki durumda da çocuğu tanıma/değerlendirme sürecine dahil olmuş olmaları; ölçüt olarak belirlenmiştir. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 16’sının kadın, dördünün erkek, 10’unun 23-30, sekizinin 31-40 ve ikisinin 41 yaş ve üstü, 16’sının okul öncesi eğitimi lisans, birinin okul öncesi eğitimi yüksek lisans ve üçünün çocuk gelişimi lisans mezunu, 11’inin 1-5, üçünün 6-10, altısının 11 yıl ve üstü mesleki kıdemi, yedisinin 5-10, yedisinin 11-15 ve altısının 16 ve üstü sınıf mevcudu olduğu görülmektedir. Üç öğretmen sınıfında özel gereksinimli çocuk olduğunu belirtmiştir. Bu çocuklardan ikisinde dil ve konuşma bozukluğu, birinde zihinsel yetersizlik ve birinde duygusal ve davranışsal bozukluk bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak “Demografik Bilgi Formu” ve “Standartlaştırılmış Mülakat Formu” kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Bu formda cinsiyet, yaş, son mezun olunan eğitim kademesi, mesleki tecrübeye ait sorular yer almaktadır.

Standartlaştırılmış Mülakat Formu: Bu formda öğretmenlerin yüz yüze ve uzaktan eğitimde kullandıkları değerlendirme yöntemleri, bu yöntemleri tercih etme nedenleri ve kullanma sıklıklarına ilişkin sorular yer almaktadır. Sorular hazırlandıktan sonra üç alan uzmanına gönderilmiş ve soruların uygun olup olmadığı sorulmuştur. Alan uzmanlarından gelen öneriler doğrultusunda forma bir soru daha eklenmiştir. Ancak pilot uygulamada sorunun işlenmesi sebebiyle asıl uygulamada soru çıkarılmıştır.

Tablo 1.
Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Cinsiyet	f
Kadın	16
Erkek	4
Toplam	20
Yaş	
23-30	10
31-40	8
41 ve üstü	2
Toplam	20
Son mezun olunan eğitim kademesi	
Okul öncesi eğitim lisans	16
Okul öncesi eğitimi yüksek lisans	1
Çocuk gelişimi lisans	3
Toplam	20
Kıdem (yıl)	
1-5	11
6-10	3
11 ve üstü	6
Toplam	20
Sınıf mevcudu	
5-10	7
11-15	7
16 ve üstü	6
Toplam	20
Sınıfta özel gereksinimli çocuk olup olmadığı	
Var	3
Yok	17
Toplam	20
Çocuğun özel gereksinim türü	
Dil ve konuşma bozukluğu	2
Zihinsel yetersizlik	1
Duygusal ve davranışsal bozukluk	1
Toplam	4

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmayı yapabilmek amacıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Karar sayısı: 2021/768). Veriler, pandemi dolayısıyla çevrimiçi olarak Zoom programıyla organize edilen bireysel görüşmelerde toplanmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikli olarak katılımcılara görüşmenin kayıt altına alınacağı aktarılmış, katılımcının onayı alındıktan sonra kayıt başlatılmıştır. Görüşmenin başında katılımcıların kendilerine sanal ortamda mail yoluyla iletilen onam formunu sesli olarak okumaları ve çalışmaya katılmaya gönüllü olduklarını sözel olarak ifade etmeleri istenmiştir. Onayın alınmasının ardından görüşme soruları katılımcılara yönlendirilmiştir. 1-10. öğretmenle bu çalışmanın ikinci yazarı, 11-20. öğretmenle bu araştırmanın üçüncü yazarı görüşmeleri yürütmüştür. Görüşmeler 45-52 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizi "hacimli olan nitel materyali alarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası" olarak tanımlanmaktadır (Patton, 2015). Bu araştırmada verilerin analiz edilmesinde aşağıdaki yol takip edilmiştir.

1. Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra her bir görüşmeye ait ses Ö.1, Ö.2... gibi isimler verilerek her bir öğretmen için ayrı bir Word dosyasına yüklenmiştir. Ardından ses kayıtları, herhangi bir değişiklik yapılmadan görüşme formlarına aktarılmıştır. Tüm görüşmeler yazılı hale getirildikten sonra yansız atama yoluyla belirlenen dört öğretmenin verileri (%20) birinci yazar tarafından doğrulanmıştır.
2. Transkript işlemi tamamlandıktan sonra yazarlar birbirinden bağımsız olarak verileri kodlamışlar ve temalara ayırmışlardır. Ardından araştırmacılar bir araya gelerek kodlarını ve temalarını incelemişler ve görüş ayrılığı olan konularda konuşarak görüş birliğine varmışlardır. Görüş birliğine varıldıktan sonra kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Veriler analiz edildikten sonra beş öğretmene (%25) bulguların görüşlerini yansıtıp yansıtmadığı sorulmuştur. Öğretmenler bulguların görüşlerini yansıttığını belirtmiştir.

Araştırmanın Aktarılabirliği, İnandırıcılığı ve Onaylanabilirliği

Araştırmanın Aktarılabirliği: Büyük gruplarla gerçekleştirilen nicel araştırmalarda, elde edilen sonuçların, belirli bir hata payı olsa bile genellikle evrene genellenebileceği düşünülürken; daha az sayıda belli özelliklerdeki kişilerin katılımıyla ve küçük ve belirli bir ortamda gerçekleştirilmiş olan çalışmaların sonuçlarının başka durum ya da topluluklara uygulanamayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda amaç elde edilen sonuçları başka ortam ve durumlara genellemek değil; onun yerine elde edilen sonuçları benzer ortamlara aktarabilmektir (Shenton, 2004; Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu araştırmada aktarılabirliği sağlamak amacıyla ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme tercih edilmiştir.

Araştırmanın İnandırıcılığı: Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalardan farklı olarak, araştırmacı araştırma süresince yaptığı gözlemler ve elde ettiği verilerde ne kadar inandırıcı olduğunu birden fazla veri toplama tekniklerini kullanarak ispatlamak durumundadır. Araştırmacı bunu ne kadar iyi yaparsa, araştırmanın iç geçerliği o kadar yüksek olur (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu araştırmada inandırıcılığı sağlamak amacıyla uzman incelemesi ve katılımcı teyidi kullanılmıştır.

Araştırmanın Onaylanabilirliği: Nitel araştırmalarda güvenilirlik onaylanabilirlik kavramı ile karşımıza çıkmakta ve araştırmacının ulaştığı sonuçları topladığı verilerle teyit etmesini gerekli kılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmada kullanılan dış güvenilirlik metodu kısa teyittir.

Tablo 2.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemleri

Yüz Yüze		Uzaktan	
Otantik Değerlendirme		Otantik Değerlendirme	
Gözlem	14	Gözlem	13
Görüşme	10	Görüşme	6
Portfolyo	9	Portfolyo	4
Oyun	5	Anekdöt	3
Gelişim raporu	4	Kontrol listesi	3
Kontrol listesi	3		
Toplam	45	Toplam	28
Geleneksel Değerlendirme		Geleneksel Değerlendirme	
Standart testler	1	Gelişimsel değerlendirme ölçekleri	1
Projektif testler	1		
Toplam	2	Toplam	1

Bulgular

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemleri

Okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları değerlendirme teknikleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitimde kullandıkları değerlendirme tekniklerinin otantik ve geleneksel değerlendirme teknikleri olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Kullanılan otantik değerlendirme teknikleri incelendiğinde gözlemin hem yüz yüze (f=14) hem de uzaktan eğitimde (f=13) en çok kullanılan değerlendirme tekniği olduğu görülmektedir. Gözlemi hem yüz yüze (f=10) hem de uzaktan eğitimde (f=6) görüşme takip etmektedir. Üçüncü en çok kullanılan teknik ise hem yüz yüze (f=9) hem de uzaktan eğitimde (f=4) portfolyodur. Bu konuyla ilgili olarak Ö.2 ve Ö. 13 şunları ifade etmiştir:

"Çocukları tanımak için sınıf içi gözlemler yapıp gelişim kontrol listelerini hazırlıyorum. Veli görüşmeleri yapıyorum. Bunlara ek olarak Scamper testi gibi bazı standart testler uyguluyorum. Değerlendirme çalışmalarında portfolyo kullanıyorum. Portfolyo, çocuğun kişisel bilgilerini, faaliyet örneklerini, gelişim ve kontrol listelerini, yıl içerisinde yaptığım gözlemlerden oluşan notları içeriyor." (Ö.2)

"Online eğitimde velilerden yardım alıyorum. Velilerle telefonda görüşüyorum, her gün bana çocukların tamamladıkları etkinliklerin fotoğraflarını yollamalarını istiyorum. Standart testleri sene başında elden dosya olarak vermiştim zaten. Ancak uzaktan eğitimde çocukların sosyalleşme becerilerini geliştirmek, gözlemlemek ve değerlendirmek zor oluyor. Sosyalleşme becerilerinin gelişimi için de, haftada2 kez farklı arkadaşlarıyla telefonda görüşme, sohbet etme ödevleri var. Buna ek olarak kandel, bayram, yaşlılar günü gibi özel günlerde, büyükanne, büyükbaba, dede, hala, teyze gibi büyükleriyle telefonda görüşme ödevi veriyorum." (Ö.2)

"Çocuğu bireysel olarak tanımak için gözlemi kullanıyorum. Gözlemlerimi de genelde güne başlama zamanlarında ve oyun zamanlarında yapmayı tercih ediyorum. Yani çocukların serbest bir şekilde arkadaşlarıyla oynadı, bireysel olarak zaman geçirdiği saatlerde gözlem yapmayı tercih ediyorum. Çocuğu değerlendirirken gelişim gözlem formlarını dikkate alıyorum ve bunun ışığında gelişim raporlarını hazırlıyorum tabii ki olmazsa olmaz bir de portfolyoyu kullanıyorum." (Ö.13)

Tablo 3.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemlerini Tercih Etme Nedenleri

Yüz Yüze		Uzaktan	
Çocuk Açısından		Çocuk Açısından	
Çocukların gelişimini takip etmek	11	Çocukların gelişimini takip etmek	13
Çocuğu tanıyabilmek	4	Çocukları destekleyebilmek	2
Çocukları destekleyebilmek	3	Çocukların psikolojik durumlarını anlamak	1
Problem davranışları belirlemek	2		
Toplam	20	Toplam	16
Program Açısından		Program Açısından	
Eğitimin kalitesini artırmak	2	Uzaktan eğitim için uygun olması	4
Sürecin etkililiğini anlayabilmek	1	Programın etkililiğini değerlendirmek	3
Toplam	3	Toplam	7

“Aslında uzaktan eğitimde de bunların hepsini uyguluyorum, her birini teker teker yine yapıyorum ama uygulamada aldığım benim çok çok düşüyor. Etkinliklerimi seçerken bunu dikkate alıyorum daha çok çocuğun gelişimini gözlemleyebileceğim, görebileceğim etkinlikleri tercih ediyorum. Buna göre değerlendirme yapabiliyorum ama yine de aldığım veriler çok çok eksik oluyor.” (Ö.13)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemlerini Tercih Etme Nedenleri

Okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları değerlendirme tekniklerini tercih etme nedenleri Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları değerlendirme tekniklerini tercih etme nedenlerinin çocuk açısından ve program açısından olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Çocuk açısından faydaları incelendiğinde verilen cevaplar incelendiğinde hem yüz yüze (f=11) hem de uzaktan eğitimde (f=13) en çok odaklanılan durumun çocuğun gelişimini takip etme olduğu görülmektedir. İki eğitim sürecinde de çocuk açısından odaklanılan diğer durumun çocukların desteklenmesi olduğu görülmektedir. Programın değerlendirilmesi açısından cevaplar incelendiğinde ise yüz yüze eğitimde eğitimin kalitesinin artırılmasının en çok tercih edilme nedeni olduğu görülürken, uzaktan eğitim sürecinde program açısından verilen cevapların uzaktan eğitim için uygun olmasına odaklanıldığı belirlenmiştir. Bu konuyla ilgili olarak Ö.6 ve Ö.19 şunları ifade etmiştir:

“Çocuktaki gelişimi gözlemlemek, süreç içinde nereden nereye gelebilmiş bunu somut halde görebilmek için bu yöntemleri kullanıyorum. Çocukta geliştirilmesi gereken bir nokta varsa bunları gelişim gözlem raporuna özellikle yazıyorum.” (Ö.6)

“Bizler diğer eğitim kademeleri gibi çok fazla uzaktan eğitim yapmadık bu nedenle çocukları daha çok tanıma fırsatım oldu. Gelişimleri hakkında bilgi sahibiyim, gelişimleri ne derecede ilerlemiş bunu görmek için bu yöntemleri kullanıyorum.” (Ö.6)

“Bu teknikleri seçmemin nedeni çocukları çok yönlü tanımamı sağlaması açısından önemli bulurum. Bu teknikler çocukları doğal ortamlarında, oyunlarında ya da etkinlikler sırasında çocukları izleme şansını yaratması açısından çok tercih ediyorum.” (Ö.19)

“Bu teknikleri online eğitimde çocuklarla etkileşim sınırlı olmasından dolayı tercih ediyorum. Çünkü bu teknikler diğer

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemlerini Kullanma Sıklıkları

Yüz yüze		Online	
Günlük	9	Günlük	9
Bir sorun olduğunda	5	Dönemde 1 kez	6
Sık sık	4	Haftalık	3
Dönemde bir kez	3	Sık sık	3
Dönemde iki kez	3	Aylık	1
Aylık	1		
Haftalık	1		
Toplam	26	Toplam	22

tekniklere göre online eğitimde çocuklar hakkında daha fazla bilgi edinmemi sağlıyor.” (Ö.19)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Kullandıkları Değerlendirme Yöntemlerini Kullanma Sıklıkları

Okul öncesi öğretmenlerinin yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları değerlendirme tekniklerini kullanma sıklıkları Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde dokuz öğretmenin hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimde değerlendirmeyi günlük olarak yaptıkları görülmektedir. Yüz yüze eğitimde değerlendirme sıklıkları incelendiğinde verilen cevapların bir sorun olduğunda (f=5), sık sık (f=4), dönemde bir kez (f=3), dönemde iki kez (f=3), aylık (f=1) ve haftalık (f=1) şeklinde olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde değerlendirme sıklıkları incelendiğinde dönemde bir kez (f=6), hatalık (f=3), sık sık (f=3) ve aylık (f=1) cevaplarının verildiği görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Ö.4 ve Ö.11 şunları ifade etmiştir.

“Gözlem her gün yaparım. Anekdor tekniğiniyse farklı bir hareket gördüğümde mutlaka not alırım. Bazı teknikleri dönem başları ve sonlarında mutlaka tekrar ediyorum ki çocuktaki farklılığı, nelerin ilerlediğini veya değiştiğini görebileyim. Ayrıca onun dışında gerek duyduğum bir durum olduğunda, bir problem durumunda tekrarlarım.” (Ö.4)

“Haftada 2-3 kere görüşmeye dikkat ediyorum. Süreç Sonunda da portfolyoları değerlendiririm.” (Ö.4)

“Çocuğu tanıma tekniklerini, eğitim öğretim yılı boyunca kullanıyorum. Çünkü gelişim her an devam ediyor. Ancak ağırlıklı çalışmalarımı (standart testler, veli görüşmesi gibi), okulun açıldığı ilk 1 veya 1,5 ay içerisinde yapıyorum. Gerekli gördüğüm halde, ileriki zamanlarda ev ziyaretleri yapıyorum.” (Ö.11)

“En iyi bildiğim ve kolaylıkla uygulayabildiğim teknikler bunlar. Bu teknikleri, uzaktan eğitim sürecinde en verimli olacak şekilde uygulamaya uyarlıyorum.” (Ö.11)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çocuğu tanıma ve değerlendirme çalışmaları, çocuğun gelişiminin belirlenmesi ve desteklenmesinde çok önemli bir role sahiptir. Öğretmenlerin sistematik olarak gerçekleştirdiği değerlendirme çalışmaları sayesinde çocukların gelişimsel düzeyleri, çocukların ilgileri ve güçlü oldukları yanlar belirlenebilmekte, böylece desteklenmesi gereken alanlar gelişmektedir. Değerlendirme çalışmaları sayesinde çocukların gelişimlerinde sapmalar belirlenebilmekte ve gerekliyse ilgili yerlere yönlendirme yapılabilmektedir. Ayrıca değerlendirme çalışmaları sayesinde öğretmenler programlarının ve kullandıkları öğretimsel stratejilerin etkililiğini belirleyebilmekte ve gerekli olduğu durumlarda uyarlamaya gidebilmektedir. Bu sebeple sınıflardaki değerlendirme çalışmaları hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimde son derece önemlidir.

Araştırma sonucunda çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında çoğunlukla otantik değerlendirme yöntemlerine yer verdikleri görülmüştür. Erken çocukluk eğitiminde geleneksel değerlendirme tekniklerine ise daha az yer verildiği görülmüştür. American Educational Research Association, American Psychological Association ve National Council on Measurement in Education, eğitim ve psikolojide geliştirilen testler için “Eğitim ve Psikoloji Testlerine Yönelik Standartlar” adı altında belli başlı standartlar belirlemiştir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar için hazırlanan birçok test, “Eğitim ve Psikoloji Testlerine Yönelik Standartlar” da belirtilen teknik standartları karşılamamaktadır. Bunun sebebi testlerin hazırlandığı dönemde çocuğun neyi, nasıl öğrendiklerine ilişkin kuramların bir kısmının etkililiğini kaybetmesinden kaynaklanmaktadır (Camara, 2007; Ekinci, 2012; ETS, 2014). Bu sebeple okul öncesi öğretmenlerinin geleneksel değerlendirme yöntemlerinden ziyade otantik değerlendirme yöntemlerine odaklanması sevindirici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları otantik değerlendirme yöntemleri incelendiğinde gözlem, görüşme, portfolyo, oyun, gelişim raporu ve kontrol listesinin yüz yüze eğitimde kullanıldığı görülmektedir. Gelişim raporu ve oyun ise uzaktan eğitimde kullanılmayan değerlendirme türleridir. Alanyazın incelendiğinde araştırmamızda verilen cevaplarla önceki araştırmaların paralellik gösterdiği görülmektedir (Mercan Uzun ve ark., 2017; Ntuli ve ark., 2014; Okatan & Tagay, 2021; Türkoğlu, 2017; Topuz & Kaya, 2016). Tüm çalışmalarda en çok kullanılan değerlendirme tekniğinin gözlem olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte giriş kısmında da belirtildiği gibi MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda çocuğun değerlendirilmesinde gelişim gözlem formu, gelişim raporu ve gelişim dosyası (portfolyo) zorunlu değerlendirme araçlarıdır (MEB, 2013). Ancak Tablo 2 incelendiğinde resmi eğitim programımızda zorunlu olan değerlendirme yöntemlerinin tüm öğretmenler tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Özellikle uzaktan eğitim sürecinde kullandıklarını belirttikleri değerlendirme yöntemleri çok sınırlı olmakla birlikte iki öğretim sürecinde de tüm otantik değerlendirme yöntemlerine yer verilmediği belirlenmiştir. Örneğin Tablo 3’te de görülebileceği gibi öğretmenlerin bazıları problem davranışları belirlemek için kullandıkları teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Oysa ki problem davranışların ve nedenlerinin belirlenmesinde işlevsel değerlendirme, ABC kaydı, zaman ve olay örnekleme daha işlevsel değerlendirme teknikleridir. Bununla birlikte hiçbir öğretmen bu değerlendirme yöntemlerinden söz etmemiştir. Bernes (2018) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin problem davranışların nedenlerini anlama konusunda öğretmenlerin bilgi eksikliklerinin olduğu belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen değerlendirme teknikleri problem davranışların belirlenmesi ve müdahale yöntemlerinin uygulanmasında etkili yöntemlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki bilgi gereksinimlerinin sınıf yönetimi, program planlama, çocuğu destekleme konusunda da sorunlara yol açtığı görülmektedir (Bernes ve ark., 2018). Benzer şekilde kontrol listeleri kullanılmakla birlikte bu listeler davranışın varlığı ya da yokluğuyla sınırlıdır. Halbuki dereceleme ölçekleri ve rubrikler davranışın varlığının ne düzeyde olduğunu kontrol listelerinden daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin oyun temelli değerlendirme ve portfolyo (aslında zorunlu bir değerlendirme aracı olduğu için tüm öğretmenlerin kullanması gerekmektedir) gibi alternatif değerlendirme tekniklerini kullanmaları sevindirici bir bulgu olarak karşımıza çıksa da Okul Öncesi Eğitim Programı gibi programa dayalı değerlendirmeye uygun bir programda bu değerlendirme tekniğiyle karşılaşılması düşündürücü görünmektedir. Bunlara ek olarak; anekdot kaydına sınırlı olarak yer verildiği görülmekte, örnek kayıtlar, izleme, sosyometri gibi tekniklere ise hiç yer verilmediği görülmektedir. Bunun sebebinin okul öncesi eğitimi lisans programında çocuğu tanıma ve değerlendirme

dersinin 2018 yılı itibarıyla zorunlu hale gelmesinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. 2006 lisans programında çocuğu tanıma ve değerlendirmenin seçmeli ders kategorisinde olması sebebiyle öğretmenlerin lisans eğitimlerinde bu dersi almamış olabilecekleri düşünülmektedir. Ancak diğer derslerin kapsamında değerlendirme konusunun yer aldığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Işıkoğlu Erdoğan ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaklaşık olarak %80’inin çocuğu tanıma ve değerlendirmeye yönelik yeterliklerinin ortalama ve altında olduğu belirlenmiştir. Banerjee ve Luckner (2013) ile Topuz ve Kaya (2016) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin gelişim gözlem formu, farklı gözlem formları gibi belli yöntemlere odaklandıkları görülmektedir. Görüldüğü gibi bu çalışmanın bulgularıyla önceki araştırmalar arasında paralellik bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları değerlendirme tekniklerini tercih etme nedenleri incelendiğinde cevapların çocuk açısından ve program açısından olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Beatty (2014) özellikle gözlemi kullanmanın iki temel nedeni olduğunu belirtmektedir: Çocuğun değerlendirilmesi ve programın değerlendirilmesi. Çocuk açısından tercih edilme nedenleri incelendiğinde çocuğun gelişimini takip etmek, çocuğu tanıyabilmek, çocukları destekleyebilmek ve problem davranışları belirlemenin yüz yüze eğitimde tercih edilme nedenleri olduğu; çocukların gelişimini takip etmek, çocukları destekleyebilmek ve çocukların psikolojik durumlarını anlayabilmenin uzaktan eğitimde tercih edilme nedenleri olduğu belirlenmiştir. Çocukların gelişimlerinin takip edilerek, bu doğrultuda kazanım göstergelerin planlanması ve gelişimlerinin desteklenmesi sevindirici bir bulgudur. Ancak çocuğu tanımaya odaklanan öğretmenlerin az olması şaşırtıcı bulunmuştur. Çocuğu tanıma çalışmaları sayesinde çocukların ilgileri ve yetenekleri belirlenmekte ve bunlar doğrultusunda program hazırlanması çocukların daha aktif katılımını sağlamaktadır. Bu sebeple tanıma çalışmalarının değerlendirme sürecinde önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Benzer olarak Okatan ve Tagay (2021) ve Topuz ve Kaya (2016) tarafından yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin genellikle çocuğun gelişimini değerlendirmek amacıyla değerlendirme yaptıkları belirlenmiştir. Program açısından değerlendirme tekniklerini tercih etme nedenleri incelendiğinde yüz yüze eğitimde eğitimin kalitesinin artırılması ve sürecin etkililiğini anlayabilme amacıyla, uzaktan eğitimde ise bu süreç için uygun olması ve programın etkililiğini değerlendirme amacıyla tercih ettikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun programın değerlendirilmesine odaklanmadığı görülmüştür. Oysa program değerlendirmesi tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi erken çocukluk eğitiminde de son derece önemlidir. Çocukların kazanımlara ulaşmasında öğretmenin programı değerlendirmesi ve gerekli güncellemeleri yapması son derece önemlidir. Bu araştırma sorusunda araştırmacıların dikkatini çeken bir durum daha bulunmaktadır. Giriş kısmında da belirtildiği gibi MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesi bulunmaktadır. Bununla birlikte araştırmaya katılan hiçbir öğretmen kendisi için değerlendirme yaptıklarını belirtmemiştir.

Öğretmenlerin ne sıklıkla değerlendirme yaptıklarını incelediğimiz son araştırma sorusunda dokuz öğretmen hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimde değerlendirmeyi günlük olarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Kısa süreli günlük olarak yapılan sistematik değerlendirmeler birikerek çocuğun tam bir resmini ortaya koymakta fayda sağlamaktadır (Bayhan, 2016). Dokuz öğretmenin günlük olarak değerlendirme yapması sevindirici bir bulgu olarak karşımıza çıksa da öğretmenlerin çoğunun düzenli olarak değerlendirme yapmaması üzücü bir bulgu olarak görülmektedir. Değerlendirmenin düzenli olarak yapılmaması çocuğun ve programın güvenilir olarak değerlendirilmesine engel bir durum olarak düşünülmektedir.

Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Öğretmenlerin farklı değerlendirme yöntemleri konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu görülmektedir. YÖK Okul Öncesi Eğitim Programları incelendiğinde 2018 programından önce spesifik olarak çocuğu tanıma ve değerlendirmeye yönelik zorunlu bir dersin olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerdeki bilgi eksikliğinin sebebinin bu durum olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin çocuğu tanıma ve değerlendirme konusundaki bilgi gereksinimlerini sağlamak amacıyla MEB ve üniversiteler arasında bir iş birliği yapılabilir.
- Bu araştırma temel nitel araştırmayla desenlenerek yürütülmüş bir araştırmadır. Sonraki araştırmalarda gözlem, doküman analizi, farklı ölçekler kullanılarak daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir.
- MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değerlendirme kısmı incelendiğinde çocukların değerlendirilmesi kısmında sadece Gelişim Gözlem Formu, Gelişim Raporu ve Gelişim Dosyası hakkında özet şekilde bilgi verilmektedir. İlk öneride de bahsedildiği gibi şu anda alandaki öğretmenlerin bu konuyla ilgili bilgi eksikliğinin olduğu görülmektedir. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na değerlendirme teknikleri, avantajları ve dezavantajları konusunda bilgi verilebilir.

Araştırmacıların Rolü

Araştırmacılar erken çocukluk dönemiyle ilgili çalışan alan uzmanlarıdır. Nitel araştırma yöntemlerine dayalı araştırmaları bulunmadır. Bu çalışma kapsamında ikinci ve üçüncü yazarlar görüşmeleri yapmıştır. Birinci, ikinci ve üçüncü yazarlar verilerin analizi ve raporlaştırma sürecinde eşit olarak görev almıştır.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden (Onay No: 2021/768) alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Konsept – B.A., D.N.Y., E.A.; Tasarım – B.A., D.N.Y., E.A.; Denetim – B.A.; Finansman – B.A., D.N.Y., E.A.; Malzemeler – B.A., D.N.Y., E.A.; Veri Toplama ve/veya İşleme – B.A., D.N.Y., E.A.; Analiz ve/veya Yorum – B.A., D.N.Y., E.A.; Literatür Taraması – B.A., D.N.Y., E.A.; Yazma – B.A., D.N.Y., E.A.; Eleştirel İnceleme – B.A., D.N.Y., E.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethical committee approval was received from the Ethics Committee of Ondokuz Mayıs University (approval No: 2021/768).

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – B.A., D.N.Y., E.A.; Design – B.A., D.N.Y., E.A.; Supervision – B.A.; Funding – B.A., D.N.Y., E.A.; Materials – B.A., D.N.Y., E.A.; Data Collection and/or Processing – B.A., D.N.Y., E.A.; Analysis and/or Interpretation – B.A., D.N.Y., E.A.; Literature Review – B.A., D.N.Y., E.A.; Writing – B.A., D.N.Y., E.A.; Critical Review – B.A., D.N.Y., E.A.

Declaration of Interests: The authors declare that they have no competing interest.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

References

- Akman, B. (2010). Fen eğitiminde değerlendirme [Assessment in science education]. Berrin Akman (Ed). İçinde Okul öncesi dönemde fen eğitimi, ss. 151–162. Ankara: Pegem.
- Akman, B., & Yazıcı, D. (2016). Standardize Testler [Standard tests] [Anadolu Üniversitesi Yayınları]. In Ç. Dinçer (Ed.), *Gelişimsel Tanı ve Değerlendirme Yöntemleri İçinde* [in Developmental diagnosis and assessment methods (ss. 100–120). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aksoy, V., & Şahin, Ş. (2017). Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB): Tarama, Tanılama ve Değerlendirme [Autism spectrum disorder (ASD): Screening, diagnosis and evaluation]. In Bakkaloğlu (Ed.), *İbrahim Diken ve Hatice, Zihin Yetersizliği ve Otizm Spektrum Bozukluğu İçinde* [In intellectual disability and autism spectrum disorder] (ss. 230–259). Ankara: PEGEM.
- APA (American Psychiatric Association). (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Publishing.
- Asri, D. N., Cahyono, B. E. H., & Trisnani, R. P. (2021). Early reading learning for special needs students: Challenges on inclusive primary school during COVID-19 pandemic. *Linguistics and Culture Review*, 5(S1), 1062–1074. [CrossRef]
- Banerjee, R., & Luckner, J. L. (2013). Assessment practices and training needs of early childhood professionals. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 34(3), 231–248. [CrossRef]
- Bernes, J. K., Guin, A., & Allen, K. (2018). Training needs and online learning preferences of early childhood professionals. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 39(2), 114–130. [CrossRef]
- Bayhan, P. (2016). Erken Müdahalede Herşeyin Başlangıcı: Çocuk Gelişimi, Tarama, Değerlendirme ve Tanılama [The beginning of everything in early intervention: Child development, screening, assessment and diagnosis]. In E. N. Metin & B. G. Doğan (Eds.), *Erken Müdahalede İlk Aşama: Tanılama İçinde* [The first stage in early intervention: in diagnosis] (ss. 69–94). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Bayhan, P. (2019). Erken Çocuklukta Değerlendirme [Assessment in early childhood]. *Vize*.
- Beaty, J. J. (2014). *Observing development of the young child*. New York: Merrill.
- Brown, J., & Rolfe, S. A. (2005). Use of child development assessment in early childhood education: Early childhood practitioner and student attitudes toward formal and informal testing. *Early Child Development and Care*, 175(3), 193–202. [CrossRef]
- Buldu, M. (2010). Okul öncesi matematik eğitiminde değerlendirme [Assessment in preschool mathematics education]. Berrin Akman (Ed). İçinde Okul öncesi matematik eğitimi, ss. 190–209. Ankara: Pegem.
- Camara, W. J. (2007). Standards for educational and psychological testing: influence in assessment development and use. [Unpublished Article]. https://www.researchgate.net/publication/237435554_Standards_for_Educational_and_Psychological_Testing_Influence_in_Assessment_Development_and_Use
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2016). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Eken, Ö., Tosun, N., & Tuzcu Eken, D. (2020). Covid-19 Salgını ile Acil ve Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçiş: Genel bir Değerlendirme [Transition to emergency and compulsory distance education with the Covid-19 outbreak: A general assessment]. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 113–128. [CrossRef]
- Ekinci, B. (2012). Standart Testler: Erken Çocukluk Dönemi Öğretmenleri Neleri Bilmeli? Erken Çocukluk Döneminde Gelişim Ve Öğrenmenin Değerlendirilmesi Ve Desteklenmesi, Birsan Ekinci Palut (Ed.). Ankara: Nobel.
- ETS. (2014). ETS Standards for Quality and Fairness. www.ets.org/s/about/pdf/standards.pdf
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). Parents' experiences with remote education during COVID-19 school closures. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45–65. [CrossRef]
- Giovannella, C., Passarelli, M., Persico, D. (2020). Measuring the effects of the Covid-19 pandemic on Italian Learning Ecosystems at the steady state: the school teachers' perspective, *Interaction Design and Architecture(s) Journal (IxD&A)*, 45, 264–286.
- Haberleri, K. (2020). Coronavirus forces 1 in 13 students in Japan to consider quitting: Survey. *Kyodo News*. Retrieved from <https://english.kyodonews.net/news/2020/04/3e4502b6c22f-virus-forces-1-in-13-students-in-japan-to-consider-quitting-survey.html>

- Howard, V., Williams, B., & Lepper, C. (2010). *very young children with special needs: A foundation for educators, families and service providers* (4th ed.). London: Pearson Education.
- Huber, S. G., & Helm, C. (2020). COVID-19 and schooling: Evaluation, assessment and accountability in times of crises—Reacting quickly to explore key issues for policy, practice and research with the school barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 32(2), 237–270. [CrossRef]
- Hunter Myers, C. M. (2021). Standard 3: Observing, documenting, and assessing to support young children and families. Retrieved from <https://chuntermyers.weebly.com/naeyc-standard-3-observing-documenting-and-assessing-to-support-young-children-and-families.html>
- İşıkoğlu Erdoğan, N., Aydoğan, S., Efe Kendüzler, S., Dülger, E., Aydın, A., & Dinler, H. (2021). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukları Değerlendirmedeki Yeterlilik Düzeyleri ve Kullandıkları Araçlar [Preschool teachers' levels of competence in evaluating children and the tools they use]. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 1–19. [CrossRef]
- Kan, Ü. D. (2007). Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme Aracı Olarak Portfolyo [Portfolio as an assessment tool in preschool education]. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 27(1), 169–178.
- Karaca, Ş., & Kelam, D. (2020). Covid-19 Gölgesinde Uzaktan Eğitim Hizmet Kalitesinin İncelenmesi [Investigation of distance education service quality in the shadow of Covid-19]. *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5, 7–18. Retrieved from <http://sita.cumhuriyet.edu.tr/en/pub/issue/57733/791442>
- Kuru, N., & Akman, B. (2019). Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme Aracı Olarak Pedagojik Dokümantasyon [Pedagogical documentation as a tool for recognizing and evaluating the child]. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 12(3), 935–949.
- Lapada, A. A., Miguel, F. F., Robledo, D. A. R., & Alam, Z. F. (2020). Teachers' Covid-19 awareness, distance learning education experiences and perceptions towards institutional readiness and challenges. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(6), 127–144. [CrossRef]
- Losardo, A., & Notari-Syverson, A. (2001). *An alternative approach to assessing young children*. Baltimore: Brookes.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Newbury Park, CA: Sage.
- MEB. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. www.meb.gov.tr.
- Mercan Uzun, E., Yazıcı, D., & Akman, B. (2017). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi* [Examination of pre-school teacher candidates' views on recognizing and evaluating children]. Nisan, Antalya, Türkiye: Uluslararası eğitim Bilimleri Kongresi.
- Merriam, S. B. (2002). Introduction to qualitative research. *Qualitative Research in Practice: Examples for Discussion and Analysis*, 1(1), 1–17.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- National Association for the Education of Young Children (NAEYC). (2004). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8. <https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/positionstatements/PSDAP.pdf>
- Ntuli, E., Nyarambi, A., & Traore, M. (2014). Assessment in early childhood education: threats and challenges to effective assessment of immigrant children. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 14(4), 221–228.
- Nuere, S., & de Miguel, L. (2021). The digital/technological connection with COVID-19: An unprecedented challenge in University Teaching. *Technology, Knowledge and Learning*, 26(4), 931–943. [CrossRef]
- Ok, B., Torun, N., & Yazıcı, D. N. (2021). Yeni Normalin Erken Çocukluk Dönemi Üzerindeki Etkilerinin Ebeveyn Görüşleri Alınarak İncelenmesi [Examining the effects of the new normal on early childhood by taking parental views]. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 640–654. [CrossRef]
- Okatan, Ö., & Tagay, Ö. (2021). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme Yöntemi Olarak Oyuna İlişkin Görüşleri [Preschool teachers' opinions on play as a child recognition and evaluation method]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 2140–2164. [CrossRef]
- Parczewska, T. (2020). Difficult situations and ways of coping with them in the experiences of parents homeschooling their children during the COVID-19 pandemic in Poland. *Education 3-13*, 1–12. [CrossRef]
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (4rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rasmitadila, R., Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M., & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90–109. [CrossRef]
- Sancho, N., Idoiaga Mondragon, N., Dosil Santamaria, M., & Picaza Gorrotxategi, M. (2021). The well-being of children with special needs during the COVID-19 lockdown: Academic, emotional, social and physical aspects. *European Journal of Special Needs Education*. [CrossRef]
- Sapsağlam, Ö. (2013). Değerlendirme Boyutuyla Okul Öncesi Eğitim Programları (1952–2013) [Preschool education programs with the dimension of evaluation (1952–2013)]. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 63–73. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/goputeb/issue/7323/95839>
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63–75. [CrossRef]
- Singh, A., Yeh, C. J., & Blanchard, S. B. (2017). Ages and stages questionnaire: A global screening scale. *Boletín Médico del Hospital Infantil de México (English ed)*, 74(1), 5–12.
- Stone, C., & Springer, M. (2019). Interactivity, connectedness and teacher-presence: Engaging and retaining students online. *Australian Journal of Adult Learning*, 59(2), 146.
- Topuz, G. Y., & Kaya, Ö. M. E. (2016). The opinions of the pre-school teachers about the works conducted for identification and assessment of children. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 6(1), 27–62. [CrossRef]
- Türkoğlu, B. (2017). *Okul öncesi öğretmenleri ile öğretmen adaylarının çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Ankara: Eyuder.
- Ulusoy, N. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* [Examination of pre-school teachers' attitudes towards child recognition and assessment techniques] [Master's thesis]. Ankara, Türkiye: Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- UNESCO. (2020). *Global education monitoring (GEM) report*. Paris: UNESCO.
- Vu, C. T., Hoang, A. D., Than, V. Q., Nguyen, M. T., Dinh, V. H., Le, Q. T., Le, T. T., Pham, H. H., & Nguyen, Y. C. (2020). Dataset of Vietnamese teachers' perspectives and perceived support during the COVID-19 pandemic. *Data in Brief*, 31, 105788. [CrossRef]
- Yazcayir, G., & Gurgur, H. (2021). Students with special needs in digital classrooms during the COVID-19 pandemic in Turkey. *Pedagogical Research*, 6(1), 1–10. [CrossRef]
- Yazıcı, D. N., Akman, B., & Usta, M. B. (2020). Otizmlili Çocukları Tarama, Tanılama, Değerlendirmede Kullanılan Psikometrik Araçlar [Psychometric tools used in screening, diagnosing and evaluating children with autism]. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(4), 267–275.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* [Qualitative research methods in the social sciences]. Ankara: Seçkin Yayıncılık.